

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Број 35.

Земунски Гласник излази Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 зорити у банкнотама ваједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнике у Србији стане лист овај дукат царски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Предплату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожкић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним пиемима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају и наручбине.

Трећа овогодишња четврт претплате на „Земунски Гласник“ почиње месеца Јулија. С тога учтиво позивамо оне, којима истиче рок пренумерације с концем овога месеца, да исту обновити изволе.

Којим начином да се реши питање о пашњанима и угару?

Од М. Ивића.

Сеоска општина дечка управила пре неколико дана на варадинску пуковнију молбеницу, којом иште, да се житељима других општина, који у територији општине дечке земљишта притежавају, забрани, да њихову стоку на нашу дечку терају. Овај факт даје нам повода, да том предмету коју прословимо, по највише из тога узрока, како би се такви предмети у будуће на други начин решавали, а не како је то од варадинске пуковније досад учињено, која је за ту ствар једино на основу варадинског закона по дечку општину дозвољено решење издало.

Коме су иоле познати господарствени одношаји наших земљоделаца, знаће, како пашњаци и угарење орачких земљишта знатни уплив на пољоделску привреду имају, пак ће признати, ако хоћемо ту важну ствар пред довести, да нам ваља све оне околности у призрење узети, које од уплива на исту и које стоје у тесној свези с тим предметом.

Најглавнији чинитељ пољоделске привреде сам је народ. После њега долази начин пољоделског рада, који се и у данашњим навикама народним, па с тога се не да у маху преопменути, при свем том, што ће свесни земљоделац сам увидети, и што га пољоделско поштарство других поучава, да пољоделски рад у нашем пределу ни мало одговара нити цели, нити научном господарству. Исто тако припадати морамо, да наши закони на основу варадинске пуков-

нија односи предмет решила, слабо узимају обзир на постојеће господарствене околности и навике нашега народа.

Земаљске власти поглавито су позване, управо је то најлепша задаћа њихова, да благостање народно унапреде и главној тој цели сметајуће препреке уклоне, и за настајавају око тога, да се постојећи закони и наредбе, који неодговарају врховној тој цели, преиначе.

Варадинска пуковнија, као што нам се чини није имала у виду ту кардиналну задаћу кад је напоменито решење дечкој општини издала. Оваква решења могу имати неповољне последице по житеље, јер могла би ове до међусобног сукоба довести. Требало је дакле ту ствар на онај начин решити, како би се такве могуће неповољне последице избегле, и међусобни правни одношаји земљоделаца у склад довели.

Ово морадосмо напоменути, према признајемо, да је при решавању реченог предмета закон у обзир узет био. Али морамо и додати, да је законодавац, особито у новије време, определио начин, на који би се старија определења закона, која потреби не одговарају, мимоћи могла. Познато је, да је у закону о уређењу сеоских општина установљено опште заступништво региментских општина (Regiments-Gemeinde-Vertretung), коме заступништву сви они предмети у делокруг спадају, који се или свију или више њих општина тичу. Овакви је предмет и онај у Дечу, јер се и он односи на становнике других општина, који на дечком атару земљишта имају, па си отуда то право присвојавају, да своју стоку на дечка земљишта терати могу, што је житељима села Деча противно, јер пуним правом они се боје, да сопствена њихова стока довољне хране с тога имати неће. Заступници свију општина, којима би

се тај предмет на свестрано разматрање поднети имао, најбоље би могли наћи начин, на који би такве ствари уредиле.

Желили би, кад би варадинска пуковнија, пре него што се сукоби између становника разних села породе, ову ствар још једанпут у претресе узела, и региментском заступништву сеоских општина на претресивање предала.

Ово питање, које овде разложисмо, има и по нашу општину важност, јер и у нас постоји борба између земљоделца и притежатеља стоке због пашњака, нарочито пак због угарења земљишта. Ово борење биће, чини пам се још жешће с тога, што је у новије доба војено министарство издало решење, у коме се каже, да угарење не одговара садашњем схваћању о рационалном земљоделству и да се поједини притежатељи земаља натерати не могу, да своју земљу за угар оставе. Но пре него што ће се у смислу овога решења поступати, желили би, да се ново установљена господарствена задруга о предмету саслуша, јер овај предмет поглавито у њезину задаћу спада и позвана је законито, да политичкој власти у таквим приликама мњење своје поднесе.

И општински су пашњаци онако исто важно питање по земљоделску привреду. О том предмету беше у последњој седници варошких заступника живе препирке приликом том, кад се већало и решавало, да се економској задрузи нашој од општинског пашњака шесет ланаца на уживање уступа. Претставници горњоварошки и францталски живо се опираше против тога решења, јер, као што они кажу, пашњак општински и онако је ограничен, док дољноварошки заступници доказиваше, да су пашњаци свим излишни.

И у српским селима спада међу знатне догађаје долазак каквога већег чиновника. Пред општинском кућом скупи се сила народа у чистоме и шареном руху, и тако чекају у најлепшем миру долазак капетанов. Као муња распростре се глас, да ће он доћи. Па и из околних места дођу многи. Неки из љубопитства, а неки, што хоће том приликом да се потуже, или што да моле. Код нас у Аустрији стоји велика провала између народа и чиновништва. У Србији, на велику срећу њезину, нема тога. Тамо се сматра чиновник управо као заступник кнежев, који се мора пре свега о потребама народним старати.

У свима сталезима народа српскога кажу „ти“ један другоме, и та поверљивост претставља читав народ као једну породицу. Чиновнику, истина бог, отештава кадкад то у његовом послу и законитом извршењу, али с друге стране то спречава и неда, да се подигне у народу бирократска каста, која се одваја од народа и за себе као нешто цело постоји. Србија је у томе дуго сретна била, но у доцније време убијством општинеке слободе и великом влашћу чиновника почела се и тамо заматати бирократија.

Србин излази пред свога кнеза или чиновника без страха и слободно, као слободан човек. Говори с њиме неусељено природно, и са узвишеним гласом оно, што је важно и с чиме мисли упечаток учинити. Имао сам више прилика, да се дивим томе урођеном говорничком дару српскога народа и његовом брзом и лако схваћању и самих оних ствари, које су изван догледа његова. Сравњивао сам га с изображеним народима и сравњење ми неиспаде повољно за њих.

— Добро јутро! како си брате? Како си спавао? рече капетану кмет, неки старац, кога је димишџија у рату за ослобођење Србије јуначки суделовала против Сокољана. Остали, који се искупише, само се поклонише и скидоше фесове.

Капетан упита најпре како усева? и како још иначе у селу, па онда ме претстави најстаријем и каже им рашта путујем. Изјави им, како сам ја из далека света дошао, да њихове обичаје, нарави и стање земље проучим, да испитам споменике у земљи и онда све, што накупим,

да издам у књизи на општу корист и добро, и да боље упознам Европу са Србијом.

Стари кмет приђе к мени, рукује се самном, и захвали ми се у име свију, и то таквим говором, што би код нас тешко чуо и од изображене човека. На посетку призове још и благослов бојжи на мене.

— Нека те бог штити и брани, тебе, који хоћеш тако корисно дело по нашу земљу и наш народ да извршиш. Бог ће те здрава повратити отачбини твојој са труднога пута твога, и ти ћеш, надам се, увек сретан бити.

— Да бог да! повикаше сви, што се искупише пред општинском кућом и сви ми показиваху особито саучешће, кад су разумели целу моју.

После тога прочита капетан сељацима неке нове наредбе министарске, а ја се окренем и приближим момцима и женекима. Ту сам већ нашао лепо одело женско, као што је у ваљевском округу, па и ону дивну сагласност у бојама све по природној памети и осећању своме јер они недобијају (од „Данице“ на срећу) журнале париске моде, нити штудирају „фарбенхармонију како се употребљује на даментоалетима.“

Хармонија у ношви њиховом само се онда нарушава, када предваре златом и накитом, као што то код имућнијих бива, или кад се девојка удаје, па онај накит на глави који је тако велик, да је баш теретан за сироту младу, као да би је с тим хтели потесити на терете брачнога живота.

На један пут спазим међу женским једну жењу дивне лепоте. Лице отворено, племенито, класично. Беше прави јунак. Она је мирно гледала и спокојно допустила да је снимим, и да њоме умножим број српских лица, које сам имао, а која ми зацело међу најлепше спада. Хтедох је наградити неком маленкошћу, но она ми одби. Доста је, рече, награђена тим одликовањем. И кад сам је дуго наговарао, примила је тек мали сребрни украс и придела га на извезену као снег белу кошуљу своју. уверавајући ме, да ће то чувати за спомен на доброга странца.

Међу тим дође писар из Каменице, кога ми је ондашњи капетан на сусрет послао, и тако ми прекине моје проучавање ношава. У исти мах дође и учитељ месни и позове нас да се мало пре расанка прихватимо.

У пријатном друштву прође сахат, да ни сам не знам како. На посетку се још заори „многаја лета“

и напије се у здравље кнежево. И заори се у народу, громовито „живио!“ који се беше пред кућом искупио.

Капетанови пандури седеше већ у седлу. Ја их брже насликам. Они скакаху и заиграваху свакојако коње. Беху врло радосни, кад сам им обећао, да ћу им слике ставити на прво место у опису Сокола.

Опростим се с капетаном и с инциђером и рекосмо један другоме срдачно: „Сбогом!“ И кренусмо се већ и уз непрестану пуцњаву малих пушака, чуло се још дуго наше: „Сбогом!... сбогом!“ с. п.

Суђење кнежевим убицама.

(Наставак.)

Пошто је државни тужилац набрајао доказе против појединих зликовце, рече: „Као што ће се из акта о ислеђењу видети, у овој су ствари учествовали и Филип Станковић из Смедерева и Павле Трипковић из Београда (овај је тајник кнеза Карађорђевића), јер су подпомагали извршење злочинства и морално и материјално. Обојица су злочинци и исто овако криви као и ови, што се сада суде; но они се налазе у Угарској, и наша је влада већ учинила корак, да се добаве и предаду суду.“ Још је друк. тужилац и друге моменте тог злочинства споменуо, на што председник нареди, да се лекарски извештаји прочитају, који овако гласе:

„Пошто је у дворекој сали мртво тело пок. кнеза Михаила на стол положено, узето је и прегледано: војничка капа с црвеним портом беше крвава и имађаше три руне на стрижњој страни, које су тупим оруђем направљене; капут угасито плаве боје има на леђима једну руну од куршума и засечен је; испод пазуха има руну а на десном рукаву опет је расечен; свилена марама око врата сва је крвава но читава; пруслук има с десне стране руну од куршума, а с леве има две руне, на леђима такођер једну; нарамници су отворене боје, од којих је десни крвав и пробијен а леви крвав но читав; чакшире су кржаве, а тузлуци чисти и цели; рукавице издеране на четири места; десна рука је читава но крвава; кошуља има с преда руну од три четвртине палца, и још друге две које налаче на руне на прелуку, на леђима још као неки раздерак, десни је рукав расечен а на манцети има више резака, гаће су читаве а јако кржаве; беле чарапе

такође су читаве по крваве а ци-
вилне целе. У капуцу у левом џепу
нашла се кутија с три савијене ци-
гаре, кесица за прашкове и два мала
календарића; у левом џепу од чак-
шира три мања и два већа кључа,
један златан крст с ланцем, који је
прекинут и крвав; у десном џепу
од чакшира три цванцике. На ко-
шуљи бејаху два мала дугмета с ру-
бинама, а тако исто и на манџетама
два златна дугмета. У десном џепу
од пруслука нађен је један перорез
и чачкалице, а у левом сахат на
краткоме ланцу, још с неким другим
ситницама. Пошто би свучен, виде-
ла се на глави поред чела рана од пет
палаца; осим коже расечена је ту и
кост тако да се види мозак; за један
палац више ове ране имају још две
друге од четири палца а после и
једна од три палца, које су све три
прве паралелне, а трећа од њих ле-
жи у коси; више уха с десне стране
засечена је кожа тако, да виса само
на једном парчету; више леве обрве
има рана од једног и по палца а
нос је расечен скроз; мало ниже по-
чиње исечена рана од три палца;
на горњој усни има две ране, а доња
је тако дубоко сечена, да је и сама
вилаца повређена. На врху носа има
такође рана, као и на врату једна
мала руна крвава. Више котлаца има
модрица, а на грудима испод десног
пазуха рана од куршума, поред ње
још једна од куршума на левој стра-
ни груди. На кичми на седмом зглав-
ку од горе такође је једна рана од
куршума; на десној руци четири се-
чене ране, од којих је најмања једна
а највећа два палца; кост је тако
расечена, да зглавак зјали отворен.
На левој руци има такође сечених
рана, и кожа је на прстима расе-
чена. Леви лакат је пресечен тако,
да кост изгледа као да је одрубље-
на, и рана је велика више од три
палца. Овај преглед су држали на
мртвом телу ноћу у 12¹/₂ сахата др.
Машин, др. Колец и т. д. Видело се
да су све повреде скупа узете нај-
свирепијим начином које пушкама,
које другим оруђима учињене; да
су морале смрт собом принети још
и за живота кнежева учињене. Све
три сечене ране, које се налазе на
челу, носу и врату, као и она на
кичми, врло су опасне и смртоносне,
јер су нужни органи за живот јако
повређени, као што су мозак, грк-
љан и желудац.

Председник: Е добро! Сад да чује-
мо лекарски извештај о г-ђи Анки.
Све повреде, које су нанесене г-ђи
Анки, стоје у тесној свези са смрћу,
а нарочито рана под 1. наведена,

јер је кост тако раздробљена да се
мозак може и прстом напипати.

Председник: Сад пређите на ле-
карски извештај о г-ђици Катарини.

Г-ђа Катарина рањена је из близа,
и то је тако, да и сама хаљина гори-
ла. Ране су јој врло опасне, премда
ће после неког времена моћи оздра-
вити. Ево и куршума овде, који је
сутра дан по учињеном злочинству
извађен и који има коничну форму.
Пречник тога куршума износи че-
тири линије.

Председник: Сад долази лекарски
извештај о г. капетану Светозару
Гарашанину.

Г. Светозар Гарашанин рањен
је лако, јер важне честице нису по-
вређене и рана ће се за 30 дана
залечити. Рана је на десној руци, и
то од куршума. Рука је у оно време,
кад је рањена, морала окренута бити
на леву страну, тако, да је унут-
рашња стајала доле, а стражња
горе, онако као кад која хоће да
се за сабљу маши.

Председник: Сад да чујемо ле-
карски извештај о Мити служитељу
кнежевом.

Пошто рана од куршума није ду-
бока, т. ј. нису повређене кости ни
крвни сасуди на руци, то се онда
узима да Мита није тешко рањен,
али се не може с извесношћу опре-
делити, кад ће бити излечен.

Председник: Сад ћемо саме крив-
це да испитамо, и то прво Лазара
Марића. (Марић приступи ближе о-
гради.) Кажу одакле си родом? ко-
лико ти је година? како ти је през-
име? чим се занимаш? — Марић:
Ја сам казао на испиту све, а ако
је нужно да кажем умено, ја ћу
казати. Родом сам из Смедерева, има
ми 53 година, био сам преседник
окружног суда, а после сам био
заточеник у Топчидеру.

Председник: Чуо си тужбу; ка-
жи дакле, шта знаш у своју обрану.

— Марић: Стојим ли пред судом или
пред судијом који ислеђује? Пред-
седник: Пред судом. — Марић: Е
онда немам ништа више, ако стојим
пред судом а не пред судијом који
испитује. — Председник: Како то
разумеш? — Марић: Ја знам да по
закону треба да стојим пред су-
дом, који ислеђује а не пред су-
дијом. — Председник: Јест, али ва-
ше злочино дело стоји у ванредном
стању и ви сте пред преким судом.

— Марић: Лепо. — Председник:
Кажу даље шта имаш? — Марић:
Шта сам имао, ја сам одговорио
комисији, која ме је испитавала. (Жа-
гор у публици.)

Председник: А шта знаш о само-
ме убиству? — Марић: То сам ка-
зао на испиту код полиције. — Пред-
седник: Нека се прочита.

Секретар (чита). Никад нисам до
сад лагао, него сам увек истину ка-
зивао, па зато ето и сад ћу истину
да говорим. Ја сам с још три моја
друга убио кнеза Михаила, а зашто
и како казаћу, по с киме то не могу
казати, јер не ћу да их издам, а они,
ако хоће, нека се кажу сами. Ако
не смеју да отворено кажу као ја,
онда нека их сама власт пронађе.
Убиство сам учинио зато, што сам
изгубио све моје имање, част, и што
ми је неко у по подне убио жену
и похарао ме; (жагор у публици), а
полицајна власт изнесе да сам ја тај
убилац, премда сам ја доказивао да
то дело нисам учинио, и суд ме је
осудио на највећу меру заточења.
Дабоме да власт тако ради кад нема
надзора ни контроле. Кад сам до-
шао затвора, нико није ни питао за
ме, па ни сами министри, а то су
требали да учине за част своју.
(Жагор у публици.) Али они су
ишли на маневру па нису ни имали
времена да за мене питају, него су
ме оставили да ме носи мутна Ма-
рица, куда ме је већ и понела. По-
што ми је дакле и имање одузето,
ја сам се онда крвавом заклетвом
заклео противу кнеза, јер само осве-
та могла ми је залечити ране. Ба-
вивши се годину дана у Топчидеру
нашао сам људе, који су самном
једних мисли о кнезу и о властима.
Ти људи су моји пријатељи, па нећу
да их кажем, а власт ако их треба
нека их тражи. Они су пристали са
мном да се осветимо, те су и мени
и дружини, с којом сам имао освету
извршити, набавили оружје, т. ј. по
револвер и по кратки мач. Ту дру-
жину саставио сам које ја, које пак
они. Од Априла месеца једнако смо
вребали кнеза, улазећи у коштњак
не кроз капију, куд свет иде, већ
кроз просек, који сам ја с још јед-
ним другом учинио. Згодне прилике
не имајемо никако. На дан убиства
дочекасмо га нас тројица више три-
чаника на месту, које сам крстови-
ма означао; четврти друг стајао је
мало по даље, и кад нам донесе глас
да кнез иде, оправим га да заседи
иза кнежеве пратње и не да јој ви-
тити се. Угледавши кнеза станемо
нас двојица са запетим револверима
на леву а овај трећи на десну страну
пута. Кнез коме смо скинули гале
као да га поздравимо и он се нама
двојици окренуо да нас отпоздрави,
тим начином даде он прилику оном
трећем те овај онали ништољем и

многое задруге и многи протестански свештеници. Грађани констански дочекали су своје госте врло љубазно. Код Хусова споменика беседише пастор Флајшер, чешки, пастор Хурбан, Словак и Сабина, списатељ из Прага, опет чешки. Познати емигрант Фрич говорио је немачки. Још је беседио Слагковски на чешком језику и Лежер, књижевник француски и познати пријатељ Словена, који је био и на београдској омладинској скупштини на фран. језику. После тога су песме певане, а за тим беше сјајна част.

— У Прагу је прочитана пресуда онима, који у Јануару демонстрираше против министра Херцста. Међу тима је и Србин Сава Рајковић, ђак, осуђен на месец дана затвора.

— Једноме бечком листу пишу из Букурешта: Силество руских шпијона дошло је по налогу петроградске владе у Букурешт да мотре на сваки корак принца Наполеона. Па осим тога руски заступник, гроф Офенберг врло се демонстративно према принцу владао. Не само да није походио принца, него, по налогу своје владе, није ни на ручку био, што је кнез Карло принцу Наполеону у почаст дао.

— Кнежевим декретом у Букурешту одложени су избори за скупштину. Министар Братијано послао је окружницу заступницима, да гледе, да задобију бираче, како би у скупштину дошли људи, који ће посредовати међ заступничком кућом и владом.

— Врховни суд у Берлину осудио је хановранског министра грофа Платена велеиздајства на 15 година тавнице и 10 година да је под полицијским надзором.

— У законодавном телу у Паризу дебатовало се о сулдементарном кредиту за 1868. г. Оба прва отсека буџета војеног министарства примиће се. Затим је поведена расправа о предлогу одбора, који је код трећег отсека буџета предложен, да се исти за један милион умали. Маршал Нил устаје против тога предлога.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Беч, 29. Јуна. (Телегр.) У Буру: банатска шеница 86 89-фунт. 5.60, 88-фунт. 5.85; моришка шеница 88 1/2-фунт. 6 фор.; бачка шеница 83 1/2-фунт. 5.35, 84 89-фунт. 5.40. Маџарска раж 80 81-фунт. 3.70. Зоб 45-фунт. 1.72, 50-фунт 2 фор.

Стање воде Саве.

Код Земун:

У Петак 28. Јунија: 9 ст. 0 пал. над нулом. Ведро.
„ Суботу 29. Јунија: 9 ст. 0 пал. над нулом. Облачно.
„ Недељу 30. Јунија: 8 ст. 11 пал. над нулом. Ведро.

Код Митровице:

У Петак 28. Јунија: 8 ст. 9 пал. над нулом. Кишовито.
„ Суботу 29. Јунија: 8 ст. 4 пал. над нулом. Облачно.
„ Недељу 30. Јунија: 8 ст. 0 пал. над нулом. Ведро.

Код Сиска:

У Петак 28. Јунија: 2 пал. над нулом. Суво.
„ Суботу 29. Јунија: 0 ст. 10 пал. над нулом. Кишов.
„ Недељу 30. Јунија: 0 ст. 7 пал. над нулом. Ведро.

т Земун, 29. Јула. По чувењу јавили смо у прошлости листу, да ће се овде у Земуну установити филиал англо-унгарске банке. Сад ту радосну вест можемо потврдити по поузданом извору, с тим додатком, да је управа тог важнога по трговину завода поверена г. Васи Василијевићу, који ће за најкраће време издати опширну објаву у нашем листу о тој знаменитој радњи.

Мило нам је, што можемо јавити за одликовање због заслуге око свиларства. Овдашњи општински учитељ у Францгалу г. Крамер награђен је од пресветлога цара нашег са десет златних дуката с тога, што је његовом царском височанству царевићу Рудолфу посла у једној кутици више свилених буба особите лепоте. У министарском писму, с којим беше речени царски поклон пропраћен, похвалује се г. учитељ Крамер због тога, што се тако ревностно бави одхрањивањем свилених буба, препоручујући му, да се и у будуће с тим корисним радом занима за углед и пример осталим становницима.

Ни данас немамо особито шта јавити о лађарском обрту ове недеље. Једна једина лађа, г. Магута из Горњег Карловца, прошла је савоушће за Сисак, натоварена са 6076 мерова шенице.

До који дан ућиће у течај нови бакрени новци нашега царства. По министријалној наредби први ће се издати 7. Јула о. г. О њима ће се изменити ситне папирни новци. Ваљда ће скорим и српски бакарни новци у течај доћи, који се кују у Бечу. Српска влада закључила је, да исти за успомену кнеза Михајила његов лик носе.

Београд, 29. Јуна. (о. д.) Болтацкијска радња, после дужег мртвила, покренула се мало на боље. Тако и бакалска, где шећер особито добро пролази и због кувања слатка. Сад је време и гвозђарекој радњи, која добро пролази, али брашнарска хрђава је, цене тој роби надају од дана на дан. Трговци из унутрашњости било је ове недеље прилично, који беху изостали због грозне катастрофе, па смо их жељно изчекивали.

О житарекој радњи немам шта говорити. Од нове робе слабо се што доноси, нема ни страних купаца на овдашњој пијаци, нити има ту робе осим кукуруза, који цене на 75 гроша 100 ока. Делиград одвезо је јуче из Смедерева за Пешту 6515 вагана шенице, по свој прилици последњи извоз старе робе. Исти је пароброд одвезо пре тога до Текије оних 1600 народних војника, што су били дошли ради скупштине у Тончидеру. У Текији распустише их својим кућама.

О радњи са суровинама имам вам ово побележити. Сад има највише јагњећих кожа из Турске, по и од тих најмање 30°, мање, него лане у ово доба. Вуна се овде плаћа по 8 гр. ока, овчије коже маторе по 25—26 гр. саланске по 27—28 гр., јагњеће 19 гр., јареће по 15—16 гр., а кавалцима је цена 14—15 гроша пар. Маст стоји на 7 1/2, лој на 8 1/2 гроша ока. Цеђеном меду цена је 4 гр. ока лањским шљивама 120 гр. товар; шишаркама 3 1/2 гр.; воску 27 гр. Добра бела вина се продају по 72, црна по 60 гроша, а ракије од 9—10 гради по 70 гроша аков. Радња с продуктима у ово доба године требала би да је много живља, него што је.

И занати мало оживише, особито пак дуванцијска радња добре послове прави, премда строге полицајне наредбе, усљед којих је прелазак из Аустрије ограничен, еметају и кријумчарима с дуваном прелазити на ову страну. Пет њих београдских дуванција имају сад на путу из Турске 800 центи дувана.

О новчаној радњи имам приметити, да се од неког времена на нашој пијаци јако траже аустријске банкноте, те се дукати промењују са 4—5 новчића испод курса на бечки бурзи. Ове недеље беше овде дукат у цени за банке 5 фор. 33—35 новчића. Дукат за цванцике плаћа се по 56 гроша 10 пара, за рубље по 60 гроша 12 пара. Дисконт бечких меница је 6%, пештанских 7—8%.

— Каламљење богиња врши на деци без плажежно сваке недеље и празника варошки лекар у овдашњој болници. Од стране власти позивају се сви родитељи, да не пропусте своју децу каламити која нису још каламљена.

— Од стране панчевачке регименте даје се на знање, да ће се код тамошње региментске власти 8. (20.) Јула држати дражба ради давања под закуп риболови, и то 5., 6., 13. и 14. риболовског одељења.

— Иста регимента равласила дражбу за грађење доња између Тиске обале на спрам Титела и Перлеза, којим иде пештански друм. Та ће дражба бити 18. (30.) Јула о. г.

— Панчевачки мајистрат расписао је лиценцију ради набавке потребних му дрва за ложење. Потребно је 162 хвата. Дражба ће бити 16. (28.) Јула у тамошњем мајистрату.

— У Вешчанској кумпанији варадинске регименте продаје се 7. (19.) Јула у 2 сахата по подне више комада оваца и јагањаца јавном дражбом.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	24.	25.	26.	27.	28.	29.
	Ј у н и ј а					
Дукат цесарски	5.44	5.38	5.37	5.37	5.37 $\frac{1}{2}$	5.38
Сребро	112.—	111.—	111.—	110.75	111.—	111.—
5% металици	58.90	58.40	58.30	58.20	58.50	58.75
Ови с кам. мај—новем.	59.—	59.10	59.—	58.90	59.10	59.10
5% народни вајам	73.30	63.40	63.30	63.—	63.40	63.55
Акције народне банке	745.—	750.—	747.—	750.—	746.—	748.—
„ кред. завода	198.30	201.90	200.70	204.90	208.—	213.90
Ловови 1860. године	87.10	87.50	87.—	87.20	87.90	88.30
Лондон	112.—	113.50	113.60	113.55	113.70	113.70

ОШТА РУБРИКА.

Уредништво не одговара за чланке, који се печатају под овом рубриком.

„Наплетку“ његовом земунском дописнику и мојим онадачима у Земуну.

Од како кнез Михајило мученички паде, што је и у Српству и у свету гнушање изазвало, од то доба „Напредак“ и људи, који истоме идолу служе којем и тај лист, не престају доносити лажне гласове и потварања на целу омладину, на „Заставу“, па и на поједине људе.

Ево данас не дају ни мени мира.

Већ неколико бројева „Наплетка“, с раширеним рукама примају из Земуна од подлих онадача злочинне и непетинице гласове о мени. Ја сам увек и њих и „Напредак“ као глупа и пакосна створења презирао. С тога и не дођох до данас још никада с њима у сукоб. Не би ми сад излазило с овом изјавом, да не превршише сваку меру.

Које имао када, те је читао „Напредак“, а знаће, да се то потварање на мене, односи на грозно злочинство у Топчидеру. Мени је власт „преметала кућу.“ Јест, али не на основу доказа кривице, него на подлу денуцијацију гадних клеветника, каквих данас доста има. Са намештеним и лисичким болом на лицу прелазе ти изроди равнодушно гроб несретнога кнеза Михајила и тргују том ужасном несрећом, што снађе српски народ. Клеветом тих несретника дођох и пред суд. И баш за то, што је та бацена сумња на м не пред лицем суда, баш за то се не хтедох обзирати на те гласове пакости и подлости, не хтедох истрчавати пред суд, и пре њега ни речице изјављивати у одбрану невиности своје. Но кад „Напредак“ и ти подлаци, који му служе, немају толико памети ни свести, да чекају реч суда, онда морадох привести овоме путу.

И тако јављам свима пријатељима својима, и свакоме, који хоће истину да зна: да је све оно пука лаж и клевета, што је речено у „Наплетку“ о мени.

Да ми је власт „кућу преметала“, и да ми је однела неке невинне ствари, као што ће се и сам суд уверити, то не поричем. А тако исто кажем, да ме то ни мало не узнемирује, јер знам, да такве неприлике у оваквом времену могу свакога снаћи, особито, ако му је околина начичкана подлим денуцијантима. Ја се том приликом само гнушам тих људи, као и самог крвавог злочинства топчидерског.

Овом приликом морам бацити свој поглед презирања и на онога дописника у једноме скорашњем броју „Наплетка“, који вели, да сам пао у немилост код грађанства, као да сам ја када и тражио чије милости, и да ћу „код ове свести грађана“ морати „пут узети.“ Што дописник има образа, да говори у име свега грађанства, скривајући у томе своју личну злобу, и што грађанству управо несвесно подмеће, то му одбијам на денуцијантско званије његово и на глупост његову. Несторова лета могао бих ја у Земуну доживити и у дубокој старости својој морао бих пре смрт пожелити, него што би

дочекао, да ме свесно грађанство принуди, да одлазим. А ако има неколико глупих подлаца, који ме не трпе, ти су толико ниски предамно, да се не могу ни спотаћи о њих, а камо ли пасти. И ако би баш желели, да ме нема у Земуну, нека не кажу, да ме мрве, него нека изјаве, да ме вољу, и хоћу с места „узети пут“, јер то би била најгрђа брука и срамота за мене, кад би ме такви људи волели.

У Земуну, 24. Јуна 1868.

Сима Поповић.

Eingefendet.

In Wien wird dem unsterblichen Dichter Friedrich von Schiller ein Monument errichtet. Einige Semliner Werthschäzer und Verehrer des großen Todten haben sich es zur Ehrenpflicht gerechnet, auch ihrerseits ein Scherlein der schuldigen Pietät für den edlen Mann und Dichter, welcher in dem Herzen jedes Gebildeten eine nur mit dem Tode erlöschende Stelle einnimmt, darzubringen. Denn, gleichwie es einem Sterbenden großen Trost gewähren mag, seinen letzten Hauch von bewährten Freunden bewacht zu wissen; so groß, ja größer noch, ist das Maß der läuternden Weihe, die von dem Monumente eines edlen Menschen und allgeschätzten Dichters über Jene ausströmt, welche dazu freudig beitragen, es zu errichten, um hiedurch der Mit- und Nachwelt den erlittenen aber nicht verschmerzten Verlust, gleichsam als steingewordene Dankbarkeit, zu erneuen. Am 8. d. M. habe ich an die Redaktion des „Wanderer“ die zu erwähntem Zwecke, von mir eingesammelten Sechzehn Gulden De Währ. mit dem Ersuchen überienet, diesen Betrag dem betreffenden Comité zuzumitteln. Erlauben Sie mir unter Einem die Spender zu nennen. Es sind dies: die Herren Abian fl. 1, — Dražanski fl. 1, — Felber fl. 2, — Franz Jerko fl. 1, — Geller 50 fr — Größinger fl. 1, — Helmking fl. 1, — Heinrich fl. 1, — Kopp fl. 1, — Anton Löwi fl. 1, — Anton Raktner fl. 1, — Marx fl. 1, — N. N. fl. 1, — Straub fl. 1, — Wager 50 fr und Anton Weinrichter fl. 1, — Zusammen 16 fl. Nachdem ich hiemit Empfang und Abfuhr bestätige, erlaube ich mir nur noch den verbindlichsten Dank im Namen des schönen Zweckes den Herren Spendern auszudrücken.

Semlin, 12. Juli 1868.

Heinrich.

Јавна захвалност.

Поштованим члановима народног позоришта, који су дошли на погреб моје сунруге Јованке, те својим венчачким цвањем учинили последњу почаст покојници, негдашњој чланици народног позоришта, изјављујем своју топлу захвалност.

У Земуну, 25. Јуна 1868.

Никола Бакић.

Пловидба местне лађе до 21. Јула.

Из Земуна у Београд, у 6 и по сахата у јутру.
Из Београда у Земун, у 7 и по сахата у јутру.
Из Земуна у Београд и Панчево, у 7 и по сахата у јутру и у 2 сахата по подне.
Из Панчева у Београд и Земун, у 10 сахата пре, и у 4 и по сахата после подне.
Из Земуна у Београд, у 7 сахата у вече.
Из Београда у Земун, у 7 и по сахата у вече.

Број 2817. Одељење II.

ПРОДАЈА ЛИЦИТАЦИЈОМ.

Од стране магистрата ц. кр. војн. ком. земунског обзнањује се:

Да се на потраживање адвоката г. Гамперта из Панчева против заоставштине Јосифа Штајнлехнера ради 288 фор. са интересом и трошка 7 фор. а. вр. ексекутивна продаја штајлехнерове куће допушта, која је процењена на 6600 фор. а. вр. Ради продаје тога реалитета одређује се једини рок 25. Јуна 1868. у 3 сахата по подне.

Који желе купити нека дођу у речени дан и сахат у овдашњу магистратску дворану.

Земун, 5. Јуна 1868.

Чанка,

Бах, поручик-аудитор,
мајор-градоначелник.

Kundmachung.

Indem Gefertigter dessen in der Donaugasse sub Nr. 528 der Stadt gelegenes einstöckiges Haus aus freier Hand und um einen billigen Preis zu verkaufen gesonnen ist, so wird hiemit allgemein kund- und zu wissen gemacht, daß die Kaufustigen an jedem Tage, auch um jede Zeit, Vor- als Nachmittags, zur Besichtigung und weiterer Verabredung halber sich an den Verkäufer wenden können.

Tima Kolarovits.

Оглас.

Почем потписани своју у дунавској улици под бројем 528. у вароши лежећу, једносратну кућу, из слободне руке и са умереном ценом продати је намеран, зато се са овим јавно обнародује, да радкупци — сваки дан и у свако доба пре и по подне прегледања и условија ради, могу се на продавца обратити.

Тима Коларовић.

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

Земун. Са особитим задовољством извештавамо наше читаоце о последњој седници варошког заступништва, држаној ономад у Четвртак. Ту дођоше само три предмета у претрес, два беху решена, трећи пак одложен. Но обадва била су важна по нас и дубоко засецају у интерес ове вароши. Општинари су себи са једним и другим лепу успомену основали код овдашњих становника и потомака њихових; с једним су обезбедили опстанак економној задрузи а добри материјални успех, којем се отуда надамо по нашу варош, њима имаћемо захвалити, с другим су лепу жртву положили на олтар просвете и умнога напретка, повећавају плату учитељима. У овом последњем варошко је заступништво следовало похвале достојном примеру српске црквене општине.

Још један моменат у поменутој седници ваља нам похвално поменути. Општинари су се са свим парламентарно понашали. Само се једанпут зачуло претседничково звонце, кад су се општинари мало живосно о рачунима орачког друштва разговарали, раздељени бивши на поједине гомиле. И опозиција се овом приликом парламентарно владала. Она се борила само са аргументима. Да је то свагда овако, лепе би последице отуда произишле по нашу варош. „Опозиција је од потребе сваком парламентарном телу; где је нема треба је створити,“ рече мудри неки државник.

(Општинско веће 28. Јуна.) Претседник: г. капетан-аудитор Шрајбер. Магистратски приседници: варошки управитељ г. Карл, варошки адјункт г. Орел (перовођа) и варошки претставници: г.г. Коста А. Петровић, Ђорђе Солар и Стеван Марковић. Општинара било је 17. Више њих горњоваршана дошли су као слушаоци. Седница се одпоче у 9½ и трајала је до 11½ часа.

Први предмет, који беше на дневном реду, била је молбеница економне задруге варошког заступништва поднесена. Она иште од варошког заступништва, ради обезбеђења свога опстанка, прво да јој се дозволи, док она постојала буде, за покушалиште варошку башту и уз исту шесет јутара окружавајућег земљишта од пашњака, и то на бесплатан начин уживање. Друго, да се економној задрузи оних 200 јутара варошке пустаре под овим истим условима даје под закуп, под којима је држало толико година орачко друштво.

Овоме дошата важном предмету варошки заступници поклониче сву своју пажњу. Најпре прочита општинар г. Ивић протокол седнице економне задруге држане од 10. о. м. на кога је заступништво дошло, да је речена задруга коопитивна, да јој је устав потврђен од више власти и да су званичници задруге изабрани. Свршивши читање протокола г. Ивић са живим речима описује природу те установе, задатак економне за-

друге и користи по општину, које се од ње очекивати имају.

После г. Ивића прихвати реч г. варошки управитељ Карл. И овај је у јасном говору корист таквог друштва различавао, које ће, рече, све струке пољоделства теоретички и практички да култивира у своје покушалишту. Но за то је друштву од потребе простор, где ће чинити покушаје и где ће моћи свету показати своје успехе. Говорник препоручује заступништву, да одобри искање економне задруге.

Први варошки претставник г. К. А. Петровић такође увиђа корист тога завода, није у принципу ни противан зактевању економне задруге, али је наш пашњак, рече, и онако доста ограничен, те неће се моћи још већма ограничити. Прост свет и онако се тужи, да није довољан за стоку.

Општинар г. Игњат П. Јовановић рече, да нам ваља точно испитивати, шта више одговара варошком интересу, одкуд по варош већа корист бити може, од економне задруге и пољоделске школе, што ће она да заведе, или од пашњака, од кога му се ни најмања хасна невиди. Он је за то, да се економна задруга што се више може подпомогне. Тога је мњења и други варошки претставник г. Солар. У пређашње доба, рече, Земун је са свим хрђаво стајао са баштованлуком. Но одкад се пуштара на поједине парчиди даје под закуп људима, а ови ту почеше сејати зелен, од то доба са свим друкчије стоји наша пијаца у том обзиру. Кад је то пре неколико година била суша, и свуд се оскудевало у велени, ми је у Земуну имадосмо по приличној цени, много јефтиније него и у Новом Саду или по другим местима. Једна класа становника налазе у томе свој ужитак. Економна задруга служиће на то, да се ови још боље поучавају у њиховом корисном раду, као што ће беа сумње и у другим струкама господарствену радњу упредити. Ја сам за то, рече, да се да реченој задрузи зактевано земљиште.

У истом смислу говораше још и други општинари, неки пак питаше, да ли је баш од потребе задрузи толики простор, као што га она иште. Стоји нетреба укратити нашу, која је као што је већ речено и онако недовољна. На ово је одговорио најпре г. Ивић, разложивши, шта је све задатак овој задрузи. Неко покушалиште показаше све струке господарства. Набавише се пољоделске машине, с којима ће се сваки моћи служити, а што је најважније, задруга држаће под платом учитеља економике, који ће младеж поучавати у пољоделству. А на све то треба трошити. Од самих прилога чланова задруге, то се неможе очекивати. Из искуства других земаља, рече г. Ивић, зна се, од које су користи по напредак у пољској привреди овакна покушалишта. У Градцу, истина, економно покушалиште мањи простор заузима, али тамо није толики ни од потребе, једно што тамошњој задрузи са друге стране повчана потпора иде, друго што је у штајерској пољоделство по себи напредније, те није нужно сваку струку практички показати. Што се пак тиче ограниченог пашњака нашег, то је говорник тог мњења, да га никако нетребамо, већ да је крајње време да се у нас заведе арско хранење. Видимо, да краве г. Мовера много више млека дају, него многих других, макар да их никад нетера на нашу. (Одобравање више њих општинара; Тако је! Требало је то још пре двадесет година завести.)

Г. Коста А. Петровић рече, право имате, одобравајући говор г. Ивића. Но треба ствари и са друге стране посмотрити; ваља нам и повчану страну у обзир узети. Несмемо из вида губити, да је наша општина врло потребита. Куд год гледамо свуда опажамо, да смо сиромаси. Само кад рму нашу да споменем, Општина треба пре свега да умножи своје приходе. Од пустаре надамо се, да ћемо два-три толико него досад имати, ако је раскомадамо и у парцеле под аренду дамо,

И општинар г. Паић у том смислу говори. Ни он није против економне задруге, које корисне цели одобрава и жели да се постигну. Но он суди, да је довољно уживено од стране варошке општине, кад се задрузи шесет јутара земљишта и планташка башта бесплатно за уживање уступа. То чини, рече, један капитал од 10.000 форината. Више зактевати од општине није уместно. Пустару нећемо да дамо више у целости него на парцеле, па ћемо имати двапут толико дохода од ње. За то се зактевање економне задруге у обзир на пуштара неможе испунити.

За г. Паићем прихвати опет реч г. први варошки претставник рекавши, да у случају, ако се неможе већа сула аренде од парцеловања пустаре добити, то ће се она онда моћи уступити економној задрузи под условима, под којима је држало орачко друштво. На то ће рећи општинар г. Ивић, да је онда поменута задруга неће штети узети, јер ако општина парцеловањем неће већи доходак истераати, неће то моћи ни економна задруга.

(Свршише се.)

— Дан на дан имадосмо кише. То јако смета нам и штетно је по народно позориште, које, као што јависмо, даје претставе у овдашњој арени. Само двапут за недељу дана могло се због хрђавог времена претстављати, и то у Уторак „Милош Обилић“ и у Четвртак „Сплетка и љубав.“ Јуче, у Суботу, претстављан је „Ђурађ Бранковић,“ премда нас је до саме претставе време варало. Доиста се жалити морамо, што немамо згодно место за такве прилике. Ретко смо те среће, да можемо уживати праве душевне забаве, а кад нам се деси прилика, онда то да зависи од времена. Сто и двадесет бирцуза имамо у вароши, а немамо простране двораче, где би се могло позориште љутски смешити! У идућем листу говорићемо спширније о појединим претставама. За сад само толико, да су у вештачком погледу глумице и глумци свакога задовољили.

— Од неколико дана поскапаше на варошкој пустари више комада марве, као што се мисли, од глади. Јуче је изишла на пуштари тога ради лекарска комисија да извиди, да ли није каква болест међ марвом узрок тој штетној појави. — Пре неки дан наишли су на неку крађу у Романчићевој башти под овим смешним околностима. Г. варошки комесар Лацко наиђе око 10 сахата у вече близу речене баште на једну дентурину, где лежи на земљи утишкавајући своје дете. Г. комесар је запита, шта ту ради, но она му не одговара, него се забавља са својим дететом, а кад јој он заповеди, да устане, почне она призивати свога мужа Јована. Услед тога је остави комесар на миру, мислећи да је нека сирота жена, која ту доји своје чедо, можда и због тога, што се бојао

кавге са њеним мужем. На по часа доцније наиђе комесаров пратилац на исту жену, где лежи на земљу онако исто понашајући се, као и пре. Пошто је то било на другом месту, ближе уласку у башту, то је та женска изазвала његово подозрење. Своју је сумњу саопштио гостионичару у поменутој башти, који се одмах сети својих гунчића, од којих доиста оно вече више њих несталоше. Наравно, да нису пропустили да брижну матер не узнемирују, која је и том приликом дојила мило чедо и привикивала мужа. Кад беше натерана да устане, имала је у крилу у место милог детета, једно гушче и једну патку. Друго јутро нађено је у башти пред поштанским здањем пет гусака везаних и покривених са једном женском сукињом. Женурина је пак била с места одведена у затвор, но други дан пустише ју, док јој пресуда не изиђе. Но у вече тог дана дође она сама у варошку кућу, искавши преноћиште у апу. То јој не дозволише, а она онс исте ноћи покраде са тавана једне куће кошуље у вредности двадесет и пет форинти. Тиме је она постигла што је желела, то јест бесплатан стан у хапсани. Та се женурина зове Мара Б., и пре три-четири године беше дотерана из Турске у мушким хаљинама и носила је оружје. Она рече тада да је хајдуковала по Турској. — Од Недеље долази у Земун и показаше се за новце један горстас именован Јосип Дражал, родом Моравац и 25 година стар. Исти је велик 7 стопа и 5 палаца и важи 360 фунти.

— Господин Ђорђе Поповић уредник „Наплетка“ са супругом својом, јуче дошао амо на пештанској лађи, и прешао је у Београд. — Француски дописник г. Арнул, који је морао оставити Београд, што је неке неистините вести писао у француске новине, кроз неколико дана бавио се у Земуну.

— Из Београда нам пише наш дописник: Кнез Милан у Недељу је миром помазан митрополитом. У „Видовдану“ читали сте сву церемонију, произведену том приликом, па и саме тропаре који су ту читани. У вече тога дана Београд беше осветљен. — Касациони суд одредио је младоме кнезу за тудоре гг. Стевчу Михајловића председника савета у пензији, Радивоја Милојковића министра унутрашњих дела и Ђорђа Ценића министра правде и предс. мин. савета. — Скупштинари свршише свој задатак.

Прошле Суботе беху распуштени, и већ су отишли својим кућама. Пре него што су оставили престолницу, хтели су да виде убице кнежеве, који се сад налазе у тамници у граду. Чујем, да су им учинили по вољи, изводивши им једног по једног, да их виде народни заступници. — Барловац управитељ вароши скинут је са истога звања и привремено отпавља ову дужност капетан К. Протић.

— У колико је до сад познато, остало је после смрти кнеза Михајила (по немачким новинама) ово имање: У готовини 132.000 дуката; у облигацијама румунским 140.000 дуката; украса — особито почасних сабаља још оца његова — 35.000 дуката; сребрнога посуђа за 60 лица, куће и земље у Београду, зграде, кола и т. д. у вредности око 200.000 дуката, дакле свега преко 500.000 дуката. Све то имање оставили су законити наследници младоме кнезу Милану, тако, да ванбрачноме сину покојнога кнеза 3000 дуката годишње плаћа и још некима неколико хиљада један пут за свагда да даде у име благодарности за верно служење њихово. Тако је наређено, јер се никако немогаше наћи тестаменат кнежев. — У Влашкој је имао кнез 136.000 јутара земље, што рачунајући само по 10 дуката јутро, 1.360.000 дуката износи. То наследише деца његове сестре, а обвезују се, да удовој кнегињи Јулији годишње 5400 дуката плаћају. Кнегиња Јулија тражиће и више, вели „Пест. Лојд“, јер је она законита удовица кнеза Михајила, почем они небеху растављени ни од стола и постеље и никада није ни православна ни римокатоличка црква изрекла растављање њихово. Кнез Михајило дао је њојзи своју кућу у Бечу, њој ће припасти и лепо пољско добро Иванка, код Пожјуна. Да ли кнез има новаца и у Енглеској — као што се говори — још се незна поуздано.

— У седници заступничке куће у Пешти прочитао је 27. Јуна одговор српске владе на саборску изјаву жалости и саучешћа због грозне смрти кнеза Михајила. — Проглашени су санкционирани закони о Хатван-Мишколцкој, Жакањ-Загребачкој и северној угарској жељезници. У сабору је прочитано извешће централнога одбора о порези и законска основа о земљарини примљена у шпецијалној дебати. Против тога је гласала левица и крајна левица.

— 27. Јуна био је састанак угарске и хрватске регниколарне депутације, и може се сматрати, да су том седницом депутације свршиле посао. Већина угарске регн. депутације усвојила је предлог Хрватске депутације да се Хрватској ради издатака 2.200.000 фор. гарантира.

— Павле Трифковић, секретар Карађорђевића затворен је 27. Јуна у Пешти у двору кнежевом, и то због „учешћа у београдској завери.“ Тако вели један мађарски лист. Станковић је уапшен само због сумње, да је учесник. Трифковић је баш ових дана изјавио у једноме листу, да је невин. И на кнеза Карађорђевића мотре у његовој кући. Он стоји под надзором пештанске полиције, и свако јутро одлази му у кућу полицајни чиновник, да се увери да је ту.

— У седници градскога речкога заступништва 27. Јунија закључено је, да се њ. величанству цару пошље петиција, да се Река непосредно споји с Угарском и да се протестује против сваког договора у пештанском сабору о речком питању. Изражена је жеља, да се обнови стање какво је пре 1848. г. било.

— Бечке званичне новине јављају, да је војени министар опуномоћио војничке власти свију круновина, осим Далмације, да могу у овој жетви свакоме на зактевање за пристојну надницу људе из 4. и 5. батаљона дати.

— Велика светковина ческога народа беше у Констанцу 25. Јуна о. г. Тога истога дана 1415. г. спален је Хус заједно са књигама о науци својој. И тај дан прославише Чеси, прославише га с онаквим одушевљењем, са каквим се Хус борио са непријатељима својима, са непријатељима истине, науке и светлости. Он је био за живота гоњен, вукоше га по судовима, папе бацаше проклетство на њега, па га најпосле и спалише, но народ га је његов љубио, и сад га слави и као светца поштује, пред судом свести и правце он је чист, проклетство је од њега далеко, а што га спалише, тиме учинише, да му само још веће и сјајније име дух његов узнесе. Хус је устао против многих изопачина у цркви христовој, а то је што му мученичку смрт нанесе, а науци и имену његовом постојању славу. Та хусова светковина прошла је у најлепшем реду. Из Ческе дошло је до 400 душа. Међу њима

рани га. Кнез нукнуо и узме да корачи, али изнеможе, а на то ја и онај други опалимо пиштоље, а он падне викнувши: „Не дајте људи!“ У то онај друг мој, који је први опалио, навали на њ оштрим тесаком те га стане сећи. Ја и онај други окренемо се на пратњу. Од ове ађутант већ беше пао, но ја опет опалим на њ пиштољем. У женске нисмо хтели дирати. Млађа од оне две женске, с којима је кнез ишао, беше одмах побегла, а старија облећаше око њега вичући промукло: „Немојте!“ на угледавши мене јуриши на ме и огребе ме по левој руци код палца. То ме паљути, па је левом руком одгурнух од себе а десном опалим револвер, и она се на то смири и паде повикавши још један пут: „Немојте!“ После тога рекавши другу, који је кнеза секао: „Доста!“, одосмо обојица у честу, а она друга двојица осташе иза нас још једнако пуцајући. С њима се већ нисам више ни видео. Изишавши из честе, одмарао сам се пушећи под једном липом, у коју шуљину оставим оружје, па се после другом вратим кући заточеничкој, где сам стигао кад је сунце залазило. Ту је онда већ била стража, која ме одмах узме и отера. Ово је моја исповест о убиству, коју слободно и отворено казујем, јер уверивши се да сам дужан био убиство учинити (велик жагор у публици) за неправде, које сам претрпео, (још већи жагор и гласи претварања у публици) не бојим се казне која ме чека, („скот, скот,“ чује се у публици) а при томе нисам рад да други ма ко због тога на правди страда.

Председник: Шта имаш још да кажеш? — Марић: Хоћу да се прочита што сам казао на протоколу код комисије.

Председник: Нека се прочита.

Секретар (чита): Другови су ми у убиству били Станоје Рогоћ из Пожаревца и браћа Павла Радовановића адвоката, Коста и Ђорђе, и ова тројица са мном су заједно у кошутњаку убили кнеза и остале. За убиство је у друштву био и адвокат Павле Радовановић и његов брат Љубомир, и та двојица помагали су да се ствар сврши како треба. Павле је управо и зачео мисао да се кнез убије, а Љубомир ју је прихватио и утврђивао, — Павле је радио како и ко то да изврши, те тако сам и ја с њима и с оном осталом тројицом био да нас четворо, т. ј. ја, Рогоћ, Коста и Ђорђе, свр-

шимо убиство, као што смо већ и почели били. Смерали смо да начинимо преврат у земљи па да дође династија Карађорђевића. Какав је даљи план био, то не знам ништа, јер ми га нико није казивао. Са мном је било само толико договора, да убивши кнеза начинимо преврат у земљи и на владу доведемо династију Карађорђевића. Кад смо утврдили како и где ћемо кнеза убити, питао сам Павла и Љубомира Радовановића да ли су сигурни за даље, и они ме увераваше да се не бринем ништа, да је све намештено и уређено како треба. Утврђивао ме је још и да у том послу имамо на руци војске и грађана, а и новаца доста, придодавши да је једноме дао 800 дуката само да ћути кад га је понудио да пристане уз нас а он није хтео. Који су пак ти помоћници у војсци и грађанству, то ми нису хтели никад казати ни Павле ни Љубомир, ни од куда им новци. Павле ми је једном рекао: „Као год што другоме не ћу да казујем за тебе, тако ни теби не ћу за друге, па ме и не питај.“ Оружје ми је дао Павле још на концу Марта месеца, кад уговорисмо да убиство и преврат начинимо. Од куд је пак оружје, то Павле зна. Новаца ми нико није ни дао ни обећао дати. Једном приликом, а биће на концу Априла, Павле ми је рекао у разговору: „Чини ми се да ти нешто оклеваш (а била је реч да се кнез убије); ако ти је стало до новаца, да ти дам.“ Ја му одговорим: Моју крв не продајем никоме за новце, већ чекам на згоду па да ствар свршим.“ Управитељ апсански Светозар Пенатовић није ту ништа радио, нити је са мном шта о томе говорио, а с осталом дружином не знам. Ако је пак шта радио и разговарао, то је могло бити само с Павлом и Љубомиром, јер су њих троје имали почешће нешто на само, и били су међу собом искрени, а он се изговарао да му Павле и Љубомир раде нешто по његовим парницама. Све што у овом смотрењу знам, то је, да смо ми заточеници, од како се иселила болница, а особито од како је Љубомир с Ваљевцима тамо доведен, сви слободни и скоро са свим слободни били. Са Светозаром више сам пута био на вечери до неко доба ноћи, али никад сам, већ с Љубомиром, или смо седели на клупама више наше куће или код илиде. На само са Светозаром нисам никад био. Место, где смо убиство учи-

нили, изабрао сам и одредио од прилике на 20 дана или мало више, а да би се познало закретио сам га на неколико липа. За њ су знали нас четворица, који смо убиство извршили, а знао је и Љубомир. Но кнеза смо убили управо нас тројица, т. ј. ја, Рогоћ и Коста, а четврти друг Ђорђе гледао је на дурбин и давао знак. Да ли је Светозар знао да смо одлазили у кошутњак, не знам. Ја сам ишао кришом кроз дрву као заточеник.

Председник: Имаш ли још шта да кажеш? — Марић: Ништа. — Председник: Признајеш дакле да је тако? — Марић: Признајем, јесте.

Председник (показујући му фотографисане ликове Петра Карађорђевића и кнегиње Персиде Карађорђевићке): Ови су ликови нађени у твојој квартири. Кажми нам чији су? — Марић: Моји су. Ја сам осим тога имао још један већи Карађорђевићев, који је моја жена добила у Београду. Ја не ћу ништа да кријем, него све кажем као што сам и за револвере казао. — Председник: Познајеш ли чији су ово ликови? — Марић: Петра Карађорђевића. — Председник: А овај други? — Марић: То је Персидин.

Председник: Имаш ли још што год да кажеш за своју обрану? — Марић: Немам ништа, само што г. тужитељ каже да ја нисам признао, то није истина, ја сам све признао, и зато хоћу да се то забележи. — Председник (секретару): Заведите дакле и то. (К. злочинцу Марићу): С тобом је свршено, сад седи. — Марић: Могу и стојати. А ако хоћу, ја ћу већ сести.

Председник: Сад иде Станоје Рогоћ. (Рогоћ се примакне огради.) Кажми и ти како ти је име и презиме, колико имаш година, чим се занимаш и т. д. — Рогоћ: Име ми је Станоје Рогоћ, пре сам трговац у Пожаревцу а после сам био без занимања. — Председник: Чуо си тужбу, кажми дакле шта имаш. — Рогоћ: Ја сам исказао код комисије, па нека ми се прочита да видим имам ли још што год да попуним.

Секретар (чита): Ево како је било — све ћу казати. Више пута ишао сам к Лазару Марићу у Топчидер и ту се познавао с Љубомиром Радовановићем и жалио се њему и Марићу како сам изгубио парницу и питао их би ли се томе помоћи могло, а они ми рекоше да треба убити кнеза.

(Наставиће се.)